

I

(Päätöslauselmat, suositukset ja lausunnot)

LAUSUNNOT

EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEA

460. TÄYSISTUNTO 17.–18. HELMIKUUTA 2010

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ammattitaidon mukauttaminen muuttuvan teollisuuden ja palvelualan tarpeisiin – työllisyys- ja ammattitaitokysymyksiä käsittelevien Euroopan tason alakohtaisten neuvostojen mahdollisen perustamisen merkitys”

(valmisteleva lausunto)

(2010/C 347/01)

Esittelijä: **Marian KRZAKLEWSKI**

Apulaisesittelijä: **András SZŰCS**

Euroopan komission varapuheenjohtaja Margot Wallström pyysi 29. kesäkuuta 2009 päivätyllä kirjeellä Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 262 artiklan nojalla Euroopan talous- ja sosiaalikomiteaa laatimaan valmistelevan lausunnon aiheesta

Ammattitaidon mukauttaminen muuttuvan teollisuuden ja palvelualan tarpeisiin – työllisyys- ja ammattitaitokysymyksiä käsittelevien Euroopan tason alakohtaisten neuvostojen mahdollisen perustamisen merkitys.

Asian valmistelusta vastannut neuvoo-antava valiokunta ”teollisuuden muutokset” antoi lausuntonsa 4. helmikuuta 2010.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 17.–18. helmikuuta 2010 pitämässään 460. täysistunnossa (helmikuun 17. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 149 ääntä puolesta ja 6 vastaan 5:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea panee suurella mielenkiinnolla merkille kaavailut alakohtaisten työllisyys- ja ammattitaitokysymyksiä käsittelevien neuvostojen perustamisesta Euroopan tasolle. Komitea katsoo, että asianmukaisesti organisoitujen ja hallinnoitujen **alakohtaisten neuvostojen**, joiden toimintaan kutsutaan osallistumaan erilaisia sidosryhmiä, **pitäisi tukea oleellisesti toimialakohtaisten muutosten hallintaprosessia** ja eritoten työllisyys- ja osaamistarpeiden kehityksen ennakointia sekä **taitojen sovittamista tarjonnan ja kysynnän mukaisiksi**.

1.2 Komitea on vakuuttunut, että eurooppalaiset alakohtaiset neuvostot voisivat tukea toimialakohtaisten muutosten hallintaa ja antaa panoksen ”Uudet taidot uusia työpaikkoja varten” -aloitteen tavoitteiden saavuttamiseen. Niistä olisi myös hyötyä, kun Euroopan tasolla tehdään toimialakohtaisia muutoksia koskevia päätöksiä.

1.3 Eri neuvostomallien poliittisten vaihtoehtojen toteuttamiskelpoisuuteen liittyvien etujen ja haittojen punnitsemisen perusteella komitea on taipuvainen kannattamaan Euroopan tason sosiaaliseen vuoropuheluun pohjautuvia alakohtaisia neuvostoja. Kyseiset neuvostot voisivat hyötyä merkittävästi yhteyksistä (yhteistyön periaatteen mukaisesti) Euroopan tason alakohtaisen sosiaalidialogin rakentamiseen ja niiden poliittisiin toimintoihin.

1.4 Komitean mielestä Euroopan tason alakohtaista sosiaalialologia käsittelevien komiteoiden työskentely voi olla toiminnallinen malli eurooppalaisille alakohtaisille neuvostoille.

1.4.1 On kuitenkin syytä korostaa, että eurooppalaiset toimialakohtaiset neuvostot saattavat olla tehtäväkentältään laajalaisempia, kun ajatellaan ne muodostavien eturyhmien määrää, ja että niiden rooli on paljon itsenäisempi kuin Euroopan tason alakohtaista sosiaalialologia käsittelevillä komiteoilla, jotka keskittyvät pikemminkin osaamisenäkökohtiin ja työmarkkinakysymyksiin kuin sosiaalialologiain.

1.4.2 Komitea katsoo, että mahdollisuus perustaa eurooppalaisia alakohtaisia neuvostoja on oltava myös niillä toimialoilla, joilla ei ole Euroopan tason sosiaalialologin rakenteita. Silloin tällainen uusi eurooppalainen alakohtainen neuvosto voisi innoittaa uuden Euroopan tason alakohtaista sosiaalialologia käsittelevän komitean perustamiseen.

1.5 Komitean näkemyksen mukaan tulevien eurooppalaisten alakohtaisten neuvostojen pitää tehdä tiivistä ja säännöllistä yhteistyötä vastaavankaltaisten maakohtaisten neuvostojen kanssa. **Komitea suosittaa, että EU-tason alakohtaiset neuvostot tukevat kansallisten neuvostojen perustamista sinne, missä niitä ei ole toiminnassa, tarjoamalla neuvontaa ja esimerkkejä hyvistä käytänteistä.**

1.6 Komitea katsoo, että toimialakohtaisten muutosten hallinnan tukemisen ohella tärkeimmät uusien eurooppalaisten alakohtaisten neuvostojen suorittamat tehtävät voisivat olla seuraavat:

- analysoida tietyn toimialan työmarkkinoiden määrällisiä ja laadullisia kehityssuuntauksia
- tehdä suosituksia työmarkkinoiden määrällisten ja laadullisten puutteiden paikkaamiseksi ja poistamiseksi ja toteuttaa siihen tähtäviä ohjelmia ja toimia
- tukea yritysten sekä ammatillisen koulutuksen ⁽¹⁾ tarjoajien yhteistyötä.

1.7 Komitea toteaa, että eurooppalaisten alakohtaisten neuvostojen tehokas toiminta vaatii, että

- ne järjestäytyvät foorumiksi, johon tulee kuulua työmarkkinaosapuolia, yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen organisaatioita ja laitoksia; laitoksia, organisaatioita ja viranomaistahoja, ammatillisia järjestöjä sekä organisaatioita, jotka tarjoavat ammatillista perus- ja muuta koulutusta.
- ne keskittyvät toimialakohtaisesti, eli paneutuvat sektoreihin, laajasti ymmärrettyinä, ja sektoreille tyypillisiin ammatteihin.
- niiden pitää ottaa huomioon toimialojen rajauksessa tapahtuvat dynaamiset muutokset ja uusien toimialojen syntyminen.
- ne takaavat, että työnantajien ja työntekijöiden edustajat ja soveltuviissa tapauksissa myös ammatillisen koulutuksen järjestäjät ja poliittiset päätöksentekijät osallistuvat hallinnointiin.

- ne muodostavat lujan strategisen kumppanuuden, mikä tarkoittaa yhteistyösuhteiden luomista toisen asteen oppilaitosten, keskiasteen jälkeisiä ammatillisia koulutuspalveluja tarjoavien laitosten, korkea-asteen oppilaitosten, yritysten, toimialakohtaisten neuvostojen sekä alue- ja paikallisviranomaisten kanssa.
- ne soveltavat asianmukaisia ja tulosta tuottavia työskentelystrategioita keskittyen elinkeinoelämän realiteetteihin ja polttaviin tarpeisiin, kuten työmarkkinoita koskeviin tietoihin ja keinoihin houkutellessa työntekijöitä tietyille toimialalle ja saada nämä jäämään sen piiriin, ja ottavat pk-yritysten tarpeet huomioon.
- ne ottavat erityisesti huomioon työmarkkinatilanteen ja -tarpeet eurooppalaisesta näkökulmasta tarkasteltuina.
- ne kannustavat kehittämään lähestymistapaa, jossa sovelletaan yhteistä, yrityksissä suoritettaviin tehtäviin (tuloksiin) perustuvaa menetelmää, jotta voidaan luoda selvä tarkastusketju alkaen tehtävistä työpaikalla aina lopulliseen koulutukseen ja pätevyteen.

1.8 Tarkoituksena voimistaa eurooppalaisten alakohtaisten neuvostojen vaikutusta toimialakohtaisiin muutoksiin komitea ehdottaa, että ne kiinnittävät huomiota kaikenlaiseen aikuiskoulutukseen, eritoten ammatilliseen jatko- ja täydennyskoulutukseen (*continuing vocational training*, CVT) – nivottuna ammatilliseen peruskoulutukseen (*initial vocational education and training*, IVET) –, ja muihin ihmiselämän varrella tapahtuvan taitojen kehittämisen ja tunnustamisen muotoihin.

1.9 Komitea ehdottaa, että kiinnitetään erityistä huomiota toimialoihin, joilla on voimakkaan tietopohjaisia elementtejä, mieluiten yhdistyneinä ”vihreän talouden” kaltaisiin näkökohtiin.

1.10 Komitea katsoo, että toimialakohtaisia neuvostoja perustettaessa pitää tukeutua sellaisiin poliittisen prosessin saavutuksiin kuin **eurooppalainen tutkintojen viitekehys** (*European Qualifications Framework*, EQF), eurooppalainen opintosuoritusten ja arvosanojen siirtojärjestelmä (*European Credit Transfer System*, ECTS), ammatillisen koulutuksen opintosuoritusten ja arvosanojen eurooppalainen siirtojärjestelmä (*European Credit System for Vocational Education and Training*, ECVET), ammatillista koulutusta koskeva laadunvarmistuksen eurooppalainen viitekehys (*European Quality Assurance Reference Framework*, EQARF) sekä Europass-todistusjärjestelmä ja antaa panos niiden lujittamiseksi.

1.10.1 On tärkeää suunnata avoimen koordinaation menetelmän pohjalta kohti ammatillista jatko- ja täydennyskoulutusta koskevien toimintalinjojen harmonisointia.

1.11 Komitea edellyttää, että kaavailut eurooppalaiset alakohtaiset neuvostot harjoittavat jatkuvaa yhteistyötä eurooppalaisten yliopistojen ja muiden korkea-asteen oppilaitosten kanssa, minkä pitäisi olla omiaan luomaan yhdysside elinkeinoelämän ja koulutukseen kytkeytyvän tieteellisen tutkimuksen välille. Tällä alalla on korkeakoulujen ja yritysten foorumi *University Business Forum* osoituksena yhteistyöstä elinkeinoelämälle ja korkea-asteen oppilaitoksille kertyvistä hyödyistä. (2)

(2) Komission tiedonanto ”Uusi kumppanuus korkeakoulujen nykyaikaistamiseksi: korkeakoulujen ja yritysten välisen vuoropuhelun EU-foorumi”, KOM(2009) 158 lopullinen, 2.4.2009.

(1) *Vocational Education and Training*, VET.

1.12 Komitea viittaa yhtäältä **eurooppalaisten alakohtaisten neuvostojen** sekä toisaalta **Euroopan ammatillisen koulutuksen kehittämiskeskukseen (European Centre for the Development of Vocational Training, CEDEFOP)** ja **Euroopan elin- ja työolojen kehittämissäätiön eli Eurofoundin yhtymäkohtiin** ja toteaa, että neuvostoille annettava rakenteellinen ja tietopohjainen tuki on otettava huomioon CEDEFOPin ja Eurofoundin toimikuvan määrittämisessä. Tämä vaatii lisävarojen osoittamista kattamaan mainittujen säätiöiden resurssitarpeet.

1.13 Komitea suosittelee painokkaasti, että toimialakohtaiset neuvostot sekä Euroopan että kansallisella tasolla tekevät yhteistyötä ja jopa solmivat siteitä työllisyys- ja osaamiskysymyksiä käsittelevien seurantaryhmien sekä niiden maakohtaisten ja eurooppalaisten verkostojen kanssa. Tämä koskee neuvostoja, joiden omaan rakenteeseen ei kuulu mainitun kaltaisia seurantaryhmiä. On suotavaa, että jäsenvaltioissa, joihin perustetaan toimialakohtaisia neuvostoja, tuetaan kyseisten seurantaryhmien muodostamista ja niiden verkottumista yhteistoimintaan alueellisten ja paikallisten seurantaryhmien piirissä, mikäli po. ryhmä ei jo ole olemassa.

1.14 **Toimialakohtaisten neuvostojen perustamisprosessin ja niiden Euroopan tason toiminnan vaatiman** rahoituksen osalta komitea katsoo, että tarvittavat varat tulee osoittaa rahastojen perustamisprosessin alusta alkaen. Lisäksi on tärkeää järjestää rahoitus neuvostojen tukemiseksi sekä niiden kanssa yhteistyössä olevien tai neuvostojen omaan rakenteeseen kuuluvien, työmarkkina- ja osaamiskysymyksiä käsittelevien seurantaryhmien kehittämiseksi.

1.14.1 Komitea suosittelee, että komissio harkitsee eurooppalaisia alakohtaisia neuvostoja koskevaa kokeiluhanketta muokatesaan ensi kädessä suppean neuvostomäärän muodostamista eikä neuvostojen perustamista kerralla parillekymmenelle toimialalle. Tähän liittyy kysymys budjettipolitiikan vaatimuksista. On helpompaa varmistaa rahoitus 4–5 neuvoston perustamiseen vuosittain. Tämän tyyppisten keskipitkien aikavälin rahoitustakeiden hankkiminen eurooppalaisia alakohtaisia neuvostoja koskevalle hankkeelle vaikuttaa ratkaisevan tärkeältä asialta.

1.15 ETSK **perää ammattimaisempaa otetta** koulutusinnovoinnin hallinnointiin. Yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen järjestelmien kohentaminen EU:ssa on olennaisen tärkeää, jotta kyetään parantamaan työllistettävyyttä ja poistamaan eriarvoisuutta. Koulutuksessa tapahtuvien institutionaalisten muutosten voi tuskin sanoa etenevän yhteiskunnan tarpeiden mukaisesti. Instituutioiden tulee **ottaa huomioon, että muutosten, innovoinnin sekä** yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen on kuljettava käsi kädessä.

1.16 ETSK vaatii, että **yleissivistävä ja ammatillinen koulutus integroidaan uudelleen tosielämään**, jolloin koulutus lähestyy sekä yhteiskunnan tarpeita että uusien oppijasukupolvien tottumuksia.

2. Valmistelevala lausunnon taustaa

2.1 Euroopan komission varapuheenjohtaja Margot Wallström pyysi 29. kesäkuuta 2009 päivätyssä kirjjeessään Euroopan talous- ja sosiaalikomiteaa laatimaan valmistelevala lausunnon aiheesta ”Ammattitaidon mukauttaminen muuttuvan teollisuuden ja palvelualan tarpeisiin – työllisyys- ja ammattitaitokysymyksiä käsittelevien Euroopan tason alakohtaisten neuvostojen mahdollisen perustamisen merkitys”.

2.1.1 Kirjeessä viitataan nykyiseen kriisiin ja siihen, millä keinoin työmarkkinat kyetään sopeuttamaan tuotannon tarpeisiin, jotta palvelualan ja teollisuuden rakenneuudistuksia voitaisiin hallita sosiaaliset näkökohdat paremmin huomioon ottaen.

2.1.2 Tavoitteen saavuttamiseksi on komission mukaan keskeisen tärkeää, että nykyisillä ja tulevilla työntekijöillä on yritysten tarvitsemat taidot, joiden avulla ne pystyvät mukautumaan muutokseen. Komission äskettäin julkistamassa tiedonannossa ”Uudet taidot uusia työpaikkoja varten” (KOM(2008) 868 lopullinen) käsitellään juuri tätä aihetta. Siinä pyritään kartoittamaan ja arvioimaan ammattitaitotarpeita unionissa vuoteen 2020 saakka ja kehittämään EU:ssa valmiuksia ennakoida ja sopeuttaa osaamista ja työpaikkoja paremmin toisiinsa.

2.1.3 Komitea antoi 4. marraskuuta 2009 lausunnon mainitusta tiedonannosta. ⁽³⁾

2.2 Tiedonannon jatkoksi tehdään komission toimeksiannosta parhaillaan työllisyys- ja ammattitaitokysymyksiä käsittelevien Euroopan tason neuvostojen perustamista koskevaa toteutettavuustutkimusta. Komitealla on käsillä olevaa lausuntoa laatiessaan ollut käytettävissään kyseisen tutkimuksen väliaikainen laitos ⁽⁴⁾.

3. Suuntauksia ja innovaatioita yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen alalla Euroopan unionissa

a) Oppimisjärjestelmien innovointitarve

3.1 Jotta eurooppalaisen työvoiman potentiaali kyetään hyödyntämään täysimittaisesti, on henkilöpääomaa välttämättä vahvistettava. Se on tärkeää, kun ajatellaan työllistettävyyttä ja työpaikkoja, kykyä sopeutua muutokseen – erityisesti nykyisen talouskriisin oloissa – ja myös sosiaalista koheesiota.

3.2 Kansalaisten nykyistä suuremman liikkuvuuden mahdollistaminen Euroopassa määritellään Lissabonin sopimuksessa tärkeäksi tavoitteeksi. Jotta työntekijät voivat liikkua maasta toiseen ja vaihtaa toimialaa, työnantajien on kyettävä vertailemaan mahdollisen uuden työntekijän panosta (tulokset) ja sovitettava se yrityksen tarpeisiin. Tämä on keskeinen periaate, johon perustuu komission kehoitus ”Osaamisen sovitaminen yhteen teollisuuden tarpeiden kanssa”.

⁽³⁾ EUVL C 128, 18.5.2010, s. 74.

⁽⁴⁾ *Feasibility study on the setup of Sectoral Councils on Employment and Skills at the European Level*. Carried out by ECORYS/KBA (2009) for the European Commission, DG Employment, Social Affairs and Equal Opportunities.

3.3 Perustettavien uusien eurooppalaisten alakohtaisten neuvostojen olisi edistettävä sellaisen uuden lähestymistavan omaksumista, jossa hyödynnetään yritysten tehtäviin (tuloksiin) perustuvaa yhteistä metodia työpaikalla toteutettavista toimenpiteistä lopullisiin koulutus- ja ammattipätevyystoimiin ulottuvan selvän kirjausketjun luomiseksi.

3.4 ETSK perää **ammattimaisempaa otetta** koulutusinnovoinnin **hallinnointiin**. Yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen järjestelmien kohentaminen EU:ssa on olennaisen tärkeää, jotta kyetään parantamaan työllistettävyyttä ja poistamaan eriarvoisuutta. Koulutuksessa tapahtuvien institutionaalisten muutosten voi tuskin sanoa etenevän yhteiskunnan tarpeiden mukaisesti. Instituutioiden tulee **ottaa huomioon, että muutosten, innovoinnin sekä yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen on kuljettava käsi kädessä**.

3.5 Koulutusinnovoinnilla on tärkeitä yhdyssiteitä osaamis- ja tietoyhteiskuntaan. Ammatillista koulutusta tarjoavien laitosten on syytä huomioida ja painottaa uusia oppimisen muotoja. Uudet oppimismenetelmät, tieto- ja viestintätekniikka-avusteiset yhteistoiminnalliset mallit mukaan luettuina, helpottanevat **elinikäisen oppimisen eri alojen koordinoitua** – esimerkiksi aikuiskoulutus, korkea-asteen opiskelu, kouluoppiminen ja arkioppiminen –, mikä vähentää instituutioiden eriytymistä.

3.6 **Aiemmin opitun suurempi arvostaminen ja sen vahvistaminen todistuksella** on strategisesti tärkeää eritoten kannustettaessa työntekijöitä käyttämään elinikäisen oppimisen mahdollisuuksia hyväkseen. Akkreditointijärjestelmät ja ammatillinen pätevyys olisi kytkettävä tiiviimmin oppimistuloksiin, ja byrokraattisia esteitä olisi karsittava.

3.7 Toimintalinjoissa tulisi yhdistää **arkioppiminen** (*informal learning*) ja **epävirallinen oppiminen** (*non-formal learning*), jolloin tunnustetaan, että elinikäisestä oppimisesta on tulossa totta, mistä saamme kiittää mm. digitaalisesti ja sosiaalisesti verkotetun oppimisen periaatetta.

b) *Tavoitteena sidosryhmien vahvempi osallistuminen*

3.8 Meneillään oleva globalisaatioprosessi, johon nivoutuu nopeita muutoksia teknologian alalla, synnyttää ongelmia, jotka liittyvät työvoiman osaamisvajaisiin sekä tarpeeseen integroida yleissivistävää ja ammatillista koulutusta ja työä entistä paremmin. Parantamalla sidosryhmien aktiivisuutta elinikäisen oppimisen kentässä pystyttäen luomaan suotuisimmat mahdollisuudet suunnitella, toteuttaa ja arvioida oppimisjärjestelmiä koskevaa innovointia ja hallita tuloksekkaasti alati muuttuvaa taitojen ja osaamisen kirjoa. **On välttämätöntä lisätä yritysten tietämystä, tietoisuutta ja osallistumista tähän prosessiin**.

3.9 Työnantajien tulee hyväksyä jäännöksettömämmin, että työvoiman ammatillisen kouluttaminen auttaa vastaamaan kulloisiinkin talouden vaatimuksiin. Sen lisäksi työnantajien pitää tukea koulutusta välineenä, jolla vaalitaan henkilöpääomaa keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä.

3.10 **Yrittäjyyden kehittäminen** ansaitsee suurempaa arvontoa. Työntekijöiden vapaa liikkuvuus ja työvoiman liikkuvuuteen kannustaminen pitää tunnustaa selvemmin työmarkkinoiden kehitystä edistäviksi tekijöiksi. Tarjolle tulisi asettaa enemmän ja laadukkaampaa tietoa työmarkkinoista, niiden suuntauksista ja osaamisvaatimuksista, ja **työnhakijoiden neuvonta- ja tukipalveluita pitää kohentaa**.

c) **Yleissivistävä ja ammatillinen koulutus lähemmäksi tosielämää**

3.11 ETSK vaatii, että **yleissivistävä ja ammatillinen koulutus integroidaan uudelleen tosielämään**, jolloin koulutus tuodaan lähemmäs sekä yhteiskunnan tarpeita että uusien oppijasukupolvien tottumuksia. Innovatiiviset koulutusmuodot tarjoavat mahdollisuuden tehdä tulosta tuottavia investointeja koulutukseen ja tuoda oppimismahdollisuudet lähemmäs yrityksiä.

3.12 Tarvitaan suunnanmuutos **kurssipohjaisesta opetustarjonnasta kohti oppimistuloksiin tähtäävää ammatillista koulutusta ja ammattipätevyyttä**.

3.13 Osaamisyhteiskunnassa työ ja oppiminen limittyvät yhä enemmän. Niinpä kaikenlaisista **työpaikalla tapahtuvaa oppimista** (*workplace learning*) on rohkaistava. Tällöin tulee etusijalle asettaa **ihmisten oppimismotivaation kasvattaminen** sekä yritysten sitouttaminen motivoimaan työntekijöitään kouluttautumaan.

4. **Eri tasoilla toimivien toimialakohtaisten ja monialaisten neuvostojen taustaa** ⁽⁵⁾

4.1 Monialaisten ⁽⁶⁾ **neuvostojen** tarkoituksena on muodostaa käsitys tilanteen todennäköisestä kehityksestä **työllisyys- ja osaamistarpeita** ajatellen tarjotakseen aineksia politiikan muotoiluun. Neuvostojen työskentely voi rajoittua analysointiin, mutta myös politiikan mukauttaminen ja toteuttaminen saattavat kuulua siihen.

4.2 Kyseiset neuvostot toimivat järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti ja ne tarjoavat myös foorumin eri sidosryhmille, jotka osallistuvat neuvoston johtamiseen. Tällaisia asiaankuuluvia toimijoita ovat ennen muuta julkiset elimet, laitokset ja viranomaistahot, työmarkkinaosapuolet, yleissivistävää ja ammatillista koulutusta tarjoavat oppilaitokset sekä tutkimuslaitokset.

4.3 Alakohtaiset neuvostot voidaan organisoida lukuisille eri maantieteellisille tasoille. Niiden tavoitteena on tutkia muutoksia osaamisen kysynnässä jossain tietyssä tai joissain tietyissä ammattiryhmissä, teollisuudenhaaroissa tai toimialaryhmissä (sektoreilla). Toisinaan maakohtaisella toimialaneuvostolla on alueosastoja.

⁽⁵⁾ Laadittu toteutettavuustutkimuksen pohjalta (ks. alaviite 4).

⁽⁶⁾ Mikäli tietyn alueen kaikki työntekijät tai kaikki yritykset ovat neuvoston toiminnan piirissä, kyseessä on monialainen neuvosto (laajalainen, sektorienvälinen).

4.3.1 Euroopan elin- ja työolojen kehittämissäätöön (Dublinin säätöön) näkemyksen mukaan neuvosto-konseptin kannalta on ratkaisevaa, sovelletaanko alue- vai klusteritasoa. Säätö korostaa, että maakohtaisten ja Euroopan tason neuvostojen tulee toiminnassaan noudattaa toissijaisuusperiaatetta. Jotta voidaan helpottaa alueellisia/klusterikohtaisia neuvostoja hallinnoivien elinten yhteydenpitoa, on tarpeen yrittää hyödyntää mahdollisia synergiaetuja esimerkiksi seurannan ja tieteellisen tutkimuksen aloilla.

4.4 Valtakunnallisella tasolla toimivat neuvostot voidaan jakaa niihin, joiden toimenkuvaan kuuluu ammatillinen peruskoulutus (IVET), ja niihin, jotka toimivat jatkuvan ammatillisen koulutuksen (*continuing vocational education and training*, CVET). Jossain maissa ne paneutuvat molempiin, mistä syntyy synergia vaikutusta ja minkä ansiosta pystytään välttämään moninkertaista työtä.

4.5 Toteutettavuustutkimuksessa analysoiduilla neuvostoilla on sama yleinen tavoite: korjata työmarkkinoilla vallitsevaa kysynnän ja tarjonnan tasapainoa määrällisesti (työpaikat) ja laadullisesti (taidot ja osaaminen). Eroja ilmenee kuitenkin siinä, miten edellä mainittu yleinen tavoite toteutetaan ja siinä, keskittyvätkö neuvostot ammatilliseen peruskoulutukseen (IVET) vaiko jatkuvaan ammatilliseen koulutukseen (CVET) (tämä koskee maita, joissa ammatillinen koulutus jakautuu ammatilliseen peruskoulutukseen ja jatkuvaan ammatilliseen koulutukseen).

4.6 Useimmissa EU:n jäsenvaltioissa **maakohtaisten monialaisten** (sektorienvälisten) **neuvostojen** pääasiallisena tavoitteena on määrittää, analysoida ja ennakoita työmarkkinoiden pitkäkestoisia suuntauksia kvantitatiivisesti sekä esittää aktiivisia toimenpiteitä prosessin kehittymisen myötä.

4.7 Useissa tapauksissa **monialaiset neuvostot** keskittyvät paitsi määrällisiin myös laadullisiin kysymyksiin. Näiden neuvostojen jäsenet, esimerkiksi Tanskan yleissivistävää ja ammatillista koulutusta käsittelevän neuvoa-antavan komitean jäsenet, esittävät työmarkkinasuuntausten perusteella opetusministerille käsitöksensä paitsi uusien pätevyysvaatimusten määrittelystä ja olemassa olevien pätevyysvaatimusten sulauttamisesta yhteen tai niiden poistamisesta mutta myös ammatilliseen koulutukseen liittyvistä yleisistä kysymyksistä, kuten ammatillisen koulutuksen ohjelmien koordinoinnista.

4.8 Eräissä maissa alueellisilla monialaisilla neuvostoilla on samat tavoitteet kuin niiden valtakunnallisilla vastineilla. Ne toimittavat tutkimuslaitoksille alueellista tietoaaineistoa, jotta nämä kykenevät arvioimaan tulevien työpaikkojen määrää ja osaamistarpeita. On kiintoisaa, että tietyt alueelliset monialaiset neuvostot pyrkivät parhaansa mukaan sovittamaan tulevat laadulliset osaamistarpeet ajankohtaisiin kvantitatiivisiin tietoihin ammatillisen peruskoulutuksen aloittavien nuorten määräästä.

4.9 Valtakunnallisten toimialakohtaisten, ammatillista peruskoulutusta käsittelevien neuvostojen päätavoitteena on varmistaa, että työmarkkinoille tulevilla uusilla työntekijöillä on asianmukainen perusammattitaito.

4.10 Valtakunnallisten toimialakohtaisten, ammatilliseen jatko- ja täydennyskoulutukseen keskittyvien neuvostojen päätavoitteena on kehittää niiden osaamista, jotka jo ovat työmarkkinoilla.

Tässä tarkoituksessa neuvostot määrittelevät työntekijöiden koulutustarpeet ja joko järjestävät itse koulutusta omalla alallaan tai rahoittavat palveluntoimittajien tarjoamia kursseja.

4.11 Valtakunnallisen ja alueellisen tason neuvostot eroavat suorittamiensa **tehtävien** osalta toisistaan. Toimialakohtaisten ja monialaisten neuvostojen tehtäviin kuuluvat esimerkiksi seuraavat:

- määrällisten työmarkkinasuuntausten analysointi
- laadullisten työmarkkinasuuntausten analysointi
- toimintalinjojen ehdottaminen määrällisten puutteiden paikkaamiseksi
- toimintalinjojen ehdottaminen laadullisten puutteiden korjaamiseksi
- ehdotukset pätevyyksien ja pätevyysvirallistamisen ajanmukaistamiseksi
- yritysten ja ammatillisen koulutuksen tarjoajien yhteistyön tukeminen
- (määrällisten ja laadullisten) ohjelmien ja toimenpiteiden toteuttaminen puutteiden korjaamiseksi.

4.11.1 Vain muutammat toimialakohtaiset neuvostot unionin jäsenvaltioissa hoitavat kaikkia näitä tehtäviä. Likimain kaikki toimialakohtaiset ja monialaiset neuvostot analysoivat työmarkkinoiden laadullisia ja määrällisiä kehityssuuntauksia. Melkoisesti harvemmat toimialakohtaiset ja monialaiset neuvostot esittävät sen lisäksi toimintalinjoja koskevia ehdotuksia. Useimmat niistä tekevät tai teettävät tutkimustyötä.

4.11.2 Huomattavasti useammissa tapauksissa neuvostot analysoivat työmarkkinoiden laadullisia kehityssuuntauksia sekä muokkaavat toimintalinjoja koskevia ehdotuksia, esimerkiksi ammatillisiin profiileihin liittyvien koulutusohjelmien kehittämiseksi tarvittavaa politiikkaa ajatellen, ja hahmoteltaessa keinoja laadullisten puutteiden voittamiseksi. Useat neuvostoista tukevat yritysten ja ammatillisen koulutuksen tarjoajien yhteistyötä.

4.11.3 Eräät valtakunnalliset neuvostot toteuttavat ohjelmia ja toimenpiteitä, joilla pyritään paikkaamaan työmarkkinoilla esiintyvää osaamisvajetta. Erityisesti uusien jäsenvaltioiden alueelliset monialaiset neuvostot tekevät ehdotuksia toimintalinjoista laadullisten puutteiden korjaamiseksi.

4.12 Eri neuvostojen käyttämät välineet ovat varsin tarkkaan niiden tavoitteiden ja tehtävien mukaisia. Työmarkkinoiden määrällisiä ja laadullisia kehityssuuntauksia koskevat tiedot ovat neuvostoille olennaisen tärkeitä. Yleisenä suuntauksena on se, että ulkopuoliset organisaatiot kokoavat ja analysoivat nämä tiedot; poikkeuksena tapaukset, jolloin neuvoston yhteydessä toimii esimerkiksi työmarkkinoiden seurantar ryhmä.

4.12.1 Työmarkkinoita koskevien tietojen keräämis- ja analysointiprosessi sekä työmarkkinoiden kehityssuuntauksiin reagoimista koskeva poliittinen päätöksenteko on syytä pitää erillään.

4.13 EU:n jäsenvaltioissa ja muualla nykyisin vaikuttavien toimialakohtaisten neuvostojen johtokunnissa on mukana työantajien edustajia (hyvin useasti johtotehtävissä), työntekijöiden edustajia sekä tietyissä tapauksissa koulutuspalvelujen toimittajien ja julkisen vallan edustajia (paikallisviranomaisia, jos kyseessä on aluetason neuvosto). Johtokunta on joko suppeahko (päättökseen-tekoprosessin jämäköitämiseksi) tai jokseenkin laaja kyseisen elimen edustavuuden maksimoimiseksi. Neuvoston johtokunnan jäsenen on säännönmukaisesti oltava teollisuustaustaisia, ja heidän tulee olla hyvin arvovaltaisia toimialalla sekä luottamusta nauttavia.

4.13.1 Neuvostojen hallinnointia arvioitaessa on korostettu, ettei niiden asialistalle pidä ottaa työmarkkinasuhteisiin liittyviä kysymyksiä, jotka kuuluvat alakohtaisen neuvottelukomitean tehtäväkenttään. Toisaalta käsittelemällä monia muita työantajille ja työntekijöille olennaisen tärkeitä kysymyksiä neuvostot auttavat liennyttämään jännitteitä, joita työmarkkinaosapuolten välillä ilmenee.

4.13.2 Alakohtaiset neuvostot tekevät monesti organisatorista yhteistyötä. Kanadassa tätä tehtävää hoitaa alakohtaisten neuvostojen liitto, jonka piirissä vaihdetaan informaatiota sekä tietoja eri välineistä ja kaavaillaan yhteisiä menettelytapoja, esimerkiksi maakohtaisten ammatillisten normien kehittämistä varten.

5. Erityisiä huomioita

Työmarkkinoiden seurantaryhmät alakohtaisten neuvostojen tuloksekkaan toiminnan tärkeinä tukipisteinä

5.1 EU:n jäsenvaltioissa vaikuttaa monentyyppisiä työmarkkinoiden seurantaryhmiä valtakunnallisella, toimiala- ja aluetasolla. Tietyissä tapauksissa seurantaryhmä toimii olemassa olevan työllisyysasian neuvoston rakenteellisena kokonaisuutena tai kantaa jotain muuta nimeä.

5.1.1 Nämä seurantaryhmät on muodostettu

- tarkkailemaan työmarkkinasuuntauksia ja -politiikkaa
- kokoamaan, analysoimaan ja tulkitsemaan tietoaaineistoa
- välittämään tietoaaineesta käyttäjille näiden tarpeiden mukaisesti.

5.1.2 On olennaisen tärkeää liittää nämä seurantaryhmät yhteen kansallisiksi ja kansainvälisiksi verkostoiksi. Työryhmät eivät voi jäädä toisistaan erilleen eurooppalaisilla ja globaaleilla markkinoilla, joille on luonteenomaista joustavuus.

5.1.3 Kukin seurantaryhmä – työmarkkinamuutosten entistä tuloksekkaampaa ennakoivia palveleva ennustusväline – kehittyä ja käy merkittävämmäksi, mikäli se keskittyessään omiin päämääriinsä ylläpitää samalla säännöllisiä ja johdonmukaisia yhteyksiä muihin seurantaryhmiin.

5.2 Työllisyys- ja osaamisasiain seurantaryhmien tehtävänä on toimittaa strategista informaatiota erilaisille muutosten osapuolille. Näitä ovat paitsi työmarkkinaosapuolet ja julkiset laitokset myös pienet ja keskisuuret (pk-)yritykset, ammatilliset oppilaitokset, paikallisviranomaiset ja -yhteisöt, työllisyysviranomaiset ja elinkeinoelämän tukipalvelut.

5.3 Työmarkkinoiden seurantaryhmän tehtäväkenttään tulee kuulua

- ammatillisen koulutuksen prioriteettien määrittäminen ja sen varmistaminen, että ammattitaidon kehittämisen ja työpaikkojen luomisen vuorovaikutus toimii tuloksekkaammin
- työmarkkinoiden muutosten ja tarpeiden tarkkaileminen
- työpaikkoja ja koulutusta koskevien tilastojen analysoiminen
- tietopalvelun tarjoaminen sekä toiminta, jolla helpotetaan siirtymistä yleissivistävästä tai ammatillisesta koulutuksesta työelämään, jolloin tärkeimpänä tavoitteena on
- tarkkailla yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen väyliä, jotka vievät ansiotyöhön
- määrittää muutoksia ja molemminpuolisia riippuvuussuhteita talussektoreiden tarjonnan ja kysynnän sekä eri ammattien välillä
- tutkimusten ja kyselyjen koordinoiminen sekä innovointi- ja kehittämiss politiikan edistäminen
- työllisyyttä ja osaamista koskevan informaation levittäminen eri kohderyhmien keskuuteen.

5.4 Seurantaryhmä voi tuottaa systemaattisia työmarkkina-analyyskejä valtakunnallisella, paikallisella ja toimialatasolla. Se suorittaa vertailevia analyyskejä toimialatasolla sekä selvittää erilaisten ammattien ja erityisosaamisen tarvetta alue-, toimiala ja paikallistasolla määrittääkseen tulevaisuuden taitojen kysyntää.

5.5 Seurantaryhmät voivat toimialakohtaisten tai monialaisten neuvostojen toimintaa tukiessaan tai täydentäessään täyttää seuraavia tehtäviä:

- valtakunnallisella, toimiala- ja aluetasolla tapahtuvia sosioekonomisia muutoksia koskevien ennusteiden laatiminen ja analysointi, mikä mahdollistaa varsinkin uhanalaisilla aloilla ja alueilla kehkeytyvien uusien työpaikkojen yksilöimisen ja määrittelyn
- perinteisten toimialamallien määritelmien ajanmukaistaminen työntekijöiden taitopohjan muokkaamiseksi tuloksekkaammin
- kumppanuuksien solmimiseen rohkaiseminen muutoksen ja innovoinnin alalla
- perustamalla verkostoja, joihin muut seurantaryhmät ja sidosryhmät liittyvät

- kehittämällä ammatillisen jatko- ja täydennyskoulutuksen strategioita
- tarjoamalla ammatinohjauspalveluita
- yksilöimällä ammatillista koulutusta, jossa yritykset, toimialat ja paikalliset työllisyysaloitteet ovat osapuolina.

5.6 Työmarkkinoiden seurantaryhmien, jotka kokoavat yhteen erityyppisiä sidosryhmiä, tulee osallistua asiaankuuluvien toimijoiden – joita ovat esimerkiksi toimialakohtaiset ja monialaiset työllisyysasioita käsittelevät neuvostot – väliseen keskusteluun eurooppalaisen, maakohtaisen, toimialakohtaisen, alueellisen ja paikallisen talouden kehityksestä. Seurantaryhmillä on erityisen tärkeä tehtävä uusien työpaikkojen kartoittamisessa ja muodostettaessa käsitystä uusista taloudellisista toiminnoista, uusista työllisyyden malleista sekä uusista taidoista.

5.7 Alakohtaisten neuvostojen ja työmarkkinoiden seurantaryhmien nykyisten suhteiden osalta todettakoon, että useissa EU-maissa (esim. Ranskassa ja Ruotsissa) on toimialakohtaisia työmarkkinoiden seurantaryhmiä, jotka

määrittävät toimialan koulutustarpeita kansallisten ammatillisen jatko- ja täydennyskoulutuksen toimialakohtaisten neuvostojen puolesta (Ranskassa seurantaryhmä tekee kyseisenlaista tutkimusta toimialakohtaisten ammattikoulutusrahastojen komission lukuun (7)).

5.7.1 Tietyissä jäsenvaltioissa alueelliset työmarkkinoiden seurantaryhmät määrittelevät kasvavat ja taantuvat alat alueellisten horisontaalisten neuvostojen pyynnöstä. Tämän määrittelyprosessin tuloksena saadaan laajaa ja yhdenmukaista tietoa, jonka alueviranomaiset, työmarkkinaosapuolet ja koulutuksen tarjoajat ottavat huomioon keskustellessaan siitä, mille alueellisten koulutuslaitosten tarjoamista perus- ja muun ammattikoulutuksen kursseista on tarvetta.

5.7.2 Kaavailtujen eurooppalaisten alakohtaisten neuvostojen osalta komitea katsoo, että niiden kanssa yhteistyötä tekevän eurooppalaisen seurantaryhmän tehtävää voisivat etenkin kokeiluhankkeiden aikana hoitaa Dublinin säätiö (Euroopan elin- ja työolojen kehittämissäätiö Eurofond) ja Euroopan ammatillisen koulutuksen kehittämiskeskus Cedefop. Tulevaisuudessa eurooppalaiset alakohtaiset neuvostot voisivat tehdä yhteistyötä työmarkkinoiden seurantaryhmien ylikansallisten verkostojen kanssa.

Bryssel 17. helmikuuta 2010

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Mario SEPI

(7) Laadittu toteutettavuustutkimuksen pohjalta (ks. alaviite 4).